

ივერია

ბაზითი ღირსი:

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
0	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შიფრი.

რედაქცია:
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფლისი.

ბაზითის დასაბამად:
და განცხადებთა დასაბამად
უნდა მიმართონ რედაქციის და წერა-კითხვა.
გამაგრ. სხვაგვარის კანცლარის.

ფსია განცხადების:
ჩვეულებრივი სტრუქტურა პირველ ვაგონზე—
16 კა. მეოთხეზე—6 კა.

„ივერია“

გამოდის 1894 წელს
იმავე პარობრავით, როგორც წინაა.

გაზეთის დაბარება შეიძლება შემდეგის ადრესით:

ტფლისი,
„ივერია“ რედაქციაში.

ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

გაზეთი უნდა მოიხსნას წერა-კითხვის გამაგრ. სხვაგვარად განცხადებისას,
სასახლის ქუჩა, ბანის ქარვასლა.

საფოსტო ადრესი:

ТИФЛИСЬ. Редакция „ИВЕРΙΑ“.

დეკემა

13 აგვისტო

პატივგაზრდი. გუშინ პეტერბურ-
გიდან კავკასიაში გაემგზავრა მეუ-
რნეობის და სახელმწიფო ქონებათა
მინისტრი. მინისტრს განზრახვა აქვს
თავის თვალთ ნახოს, რა ვსაქონ-
ება კავკასიის მეურნეობის გაძლი-
ერებისთვის, დათვლიერებს სამეურ-
ნარლო წყლებს, შავის ზღვის ნაპი-
რებს და ამიერ კავკასიას; ბაქოში
დათვლიერებს ნავთის ქარხნებს და
შემდეგ გაემგზავრება თურქისტანში.

იოკოვანა. იოკოვანის და ნა-
გასიკის შესახებ ნაღებები ჩაყრი-
ლი; უსხველ გემებს შესვლა როგ
უნდოდეთ ამ ნავთსადგურებში, თან
ლოცმანები უნდა წაიყვანონ.

ლონდონი. პარლამენტის და-
შლის დროს დედოფალმა სეფე სი-
ტყვა წარმოსთქვა და სხვათა შორის

ფელეტონი

აასუნი ბატონს სილოვანს.

ჯერ ისევ სტოლზედ მდო ტფი-
ლისში გასაზვანად ჩემი პასუხი ბა-
ტონის აკაის წერილის შესახებ,
როდესაც ფორტამ მომიტანა ბატო-
ნის სილოვანის მსჯელობა საკა-
მათო საგნის შესახებ, დასტამბული
იმავე „კვლში“. გამებარდა. თავა-
ზიანი და დაუზარებელი შრანტე-
ლი ბატონი სილოვანი-მეთქი, სხვების
კალბით უნდა ავლიყო, ეხვეწო
გაგვასამართლეთქო და მიინც. უფრს
ვერ გადათქვიენებ. ამა-კი უთხოვ
ნელად, ჩვენ შეუწყებელიც იქსრა-
მეთქი მელიტორაბა. ჩემი სიხარული
და მადლობა უფრო გაძლიერდა, რო-
დესაც ამოვიკითხე წერილის თავში
შემდეგი სტრიქონები: „მე არ მინდა
ვეჭამო რაიმესამე ამ მოკამათ-
თავანს, ხოლო ქართულს ენას-კი
მსურს გამოვასრლო“. სწორედ ღი-
რსეული, მიუღვამელი და გულ-
წუფელი მელიტორაგ მოგვეგონა
უცებ ცის მანანასვით, გაგვასამართ-
ლებს, როგორც რიგია, დაადგენს

სთქვა, დიდად ვესუფხარ, რომ ინ-
გლისისა, რუსეთისა და სხვა სახელ-
მწიფოთა მეკალინეობის მიუხედავად
ჩინეთსა და იაპონიას შორის იმი
მოხდა, დედოფალმა ყოველგვარი
ლონსიძეობა იხმარა, ინგლისი ამ სა-
ქმეში არ ჩაეროოს.

შანაძი. მტკიცდება ის ამავეი,
რომ იაპონელების 19 სამხედრო და
13 ტრანსპორტის გემი 18 აგვის-
ტოს მდინარე ტატუნზედ მოსულა.
ამ ნაპირს გადმოსულა 6,000 კაცი
და პეკინისკენ გაემგზავრებულან. გზა-
ში თავს დასცემია ჩინეთსა ჯარის
1,000 მხედარი; იაპონელთა ჯარში
მოკლულ იქნა და დაიჭრა 1,300
კაცი. იაპონელები ზღვის ნაპირისა-
კენ ვაიქცენენ.

14 აგვისტო

პატივგაზრდი. პრინცესა უელსისა
თავის ქალიშვილებით ანდლემში
სპალს მიმბრძანებდა.

15 აგვისტო

პარიზი. ონიერში მომხდარ პა-

უტყუარის გადაწყვეტილებას და ბო-
ლისი მოაღებს ჩვენ ბანას-მეთქი, ფეი-
ქობდა.

მაგრამ მალე ჩვენმა დაუზარებელ-
მა მელიტორამ ჩემი ოცნება ისე გა-
აქრა, როგორც შარშანდელი თა-
ლი ვიქრა. ავკი მამტყუნებს ერთს,
შეცდომასში, მე ვაზარლებ მას ათს
ვეცდომას. ბატონი სილოვანი
როგორც შუა კაცი, ვალდებული
იყო თერთმეტი სახლი სიტყვა გაე-
სიხა და მსჯავრი დაედგინა. იმან-
კი მხოლოდ ერთს შეცდომას მიაქ-
ცია ყურადღება და დანაჩენს ათს-
კი თვალთ აარიდა. ამ ერთს სიტყვას
შესახებ აკაი მართალია და სიმონი-
მე მტყუანიაო. ხოლო ვინ არის მა-
რათალი და ვინ მტყუანი დანაჩენს
ას „შეცდომასში, ამაზედ რიტრეც
არ დასძრა. მკითხველი უეჭველად
ასე იფიქრებს: „ბატონმა სილოვანმა
გამოსარჩლება მოინდობა აკაისა,
როგორც თავისი თანამეკალინისა, შე-
ნებო მხოლოდ ერთს სადაო ფორმას,
რომელშიც აკაის გამართლება შეი-
ძლებოდა და ათი სხვა ფორმა-კი
მიუფიქრა, რადგანაც მათ შესახებ
აკაის გამტყუნება აუცილებელია
სცნა. მაგრამ იქნება იმავე დროს

ტირიოთა კრების დაშლის დროს
მიღვამე გაეზვანა რუსეთის საელ-
ჩოს აღრესი, რომლითაც აქვს კავ-
შირს რუსეთთან, როგორც უსაქი-
როესი საძირკველს უცხოველ პოლი-
ტიკისას საფრანგეთში.

ლონდონი. ჩინეთის ჯარი აზი-
ნიღვან უკან დაბრუნდა და შუნგენ-
თან იაპონელთა ჯარი გააძლიერა.

გამოცხადდა სახელმწიფო დეკრეტ
მთავრობის იმ წარმომადგენელთა
შესახებ, რომელთაც შესაფერი ლო-
ნსიძეობა არ იხმარეს, რათა ქრისტი-
ანი მისიონერები დეკრეტ ავაზა-
კებისაგან. ამ დეკრეტის ძალით დამ-
ნაშავენი სიკვდილით უნდა დაისა-
ჯენენ. ძუნგლიანებმა და ვიცე-კო-
როლმა ლიბუნ-ჩანგმა ინგლისის დეს-
პანს თავიანთი მწუხარება განუცხა-
დეს ზემოსწებულ ამბის გამო.

16 აგვისტო

იოსაპაძე. ხალხი თხოულობს,
საქქაროდ მიაშუროს იაპონიის ჯარი
ჩინეთის სატახტო ქალაქს პეკინს და
მით თავ-ზარი დასცეს ჩინეთს.

ახალი ამბავი

* ჩვენ შევიტყვეო, რომ ბ-
ნირინიანის მოუწყვეთა 20 კონცერ-
ტის გასამართავად სახელმწიფო-
ტერორი ანჯელო მაზინი. მირიბე-
რანის განუზრახავს მაზინს კონცერტ-
გამართავის კავკასიის სხვა-და-სხვა
ალბუმში. პირველი კონცერტი მა-
ზინისა ტფლისში იქნება სექტემბ-
რის პირველ რიცხვებში.

* ვაზ. ნოვ. ობოზ. დებე-

იგი იყოს საფუძვლიანი მოსარჩლე
იმ ქართულის ფორმისა, რომელ-
შიაც ჩვენ ვგამტყუნებს და აკაის
ამართლებს? იქნება სიკეთე აკაისა
და სიმართლე ამ ფორმისა ვანუ-
რდელი იყვენენ? ვაგინიყო.

ბატონი სილოვანი უარ-პუყვას ფორ-
მას „გალიარბ“ იმ საბუთის ძალით,
რომ იგი არ იხმარებოდა ძველს ენაში და
ამიტომ ზოგის ჩვენის გრამატიკისგან
მეტი აღიარებული არ არისო, ეს სე-
ბუთი წინადაც კარგად ვიცოდით და
გარდა ამისა იგი ჩვენის ხელთაწე-
რის წყაიბების დროს „ივერია“ რე-
დაქციაში შექმნილი. ვარნა ჩვენ
არ შევეცადეთ სიტყვის ფორმა, რა-
დგანაც მის გასამართლებლად გვექო-
ნდა არც ერთი საბუთი, რომელიც
ამტყუარს დღესაღეს ცხადად, რომ
ეს ახალი ფორმა, ხმარებაში შემო-
სული ამ ეპოქა მთელს აღმოსავლ-
ეთის საქართველოში, ნამდვილი პრა-
გმატიკული მოვლენა და მოწამე იმი-
სი, რომ დღესაც ქართული ენა ზრდა-
შია და ეს ზრდა კანონიერს, საღს
გაზრდად სდგას ხალხში, რომელიც
ღვთის მადლით, ჯერ-ჯერობით მო-
შორებულია ძლიერ ზედგავლენას
რომელმე უცხო ენისა და ენის

შით აუწყებენ პეტერბურგიდან 12
ავგისტოს შემდეგ ცნობებს:

პოლპოლონეიკი კაიდანოვი დაი-
ნიშნა განჯის სისაზღვრო დარაჯის
უფროსად.

ასტრახანის საგუბერნიო ბრალ-
მდებელის ამხანაგი დაინიშნა ტფი-
ლისის მაზრის მომრიგებელ-მოსა-
მართლედ; ლესკოვი—შარუო-და-
არლომების მომრიგებელ-მოსამარ-
ლის თანაშემწედ.

ხმა დიდის, რომ კიდევ ასი თა-
ნამდებობა იქნება დაარსებული ვარ-
დასახადის ინსპექტორებისაო.

დღეს საღამოს მიწა-დამოქმედისა
და სახელმწიფო ქონებათა მინისტრი
ერმოლოვი კავკასიაში მოდის.

* ფინანსთა სამინისტრომ ცესხად
მისცა ინვენტარს გულბოვს 800,000
მანათი ტყვიისა და ვერცხლის მადნე-
ბის საწარმოებლად. ინვენტარ გლე-
ბოვის მადნები იმყოფება დონის ჯა-
რის ოლქში, ნავოლინსა და ნავოლი-
ჩიკის სოფლებში.

* ვაზ. „შეშას“ აუწყებენ, რომ
7 აგვისტოს ქ. ახალციხეში არჩევა-
ნი იყო ქალაქის რწმუნებულთაო.
კრება შესდგა ძველ ქალაქის მოუ-
რავის თამჯდომარეობით, რომელმაც
გამოუცხადა ამორჩეული, რომ ამი-
ერადღან შემოკლებული თეთი-მარ-
თხელობა იქნება შემოღებული
ახალციხეში და 15 რწმუნებულ
უნდა ამორჩიოთო. კენკი უფრო
მეც კაცს. თხუთმეტ ამორჩეულ შო-
რის თოხმეტი სომეხია და ერთი
ერაილი. ქალაქის მოურავად, რო-
გორც ამბობენ, ამორჩეული იქნება
ქალაქის მოურავად ნამყოფი ტერ-
გრიქუროვი.

ცვლილებაში მისდეს თავის ბუნე-
ბრივს დღესაო.

ბატონი სილოვანი ცდილობს თავ-
ისი უარ-ყოფა საცილო ფორმისა
დაამართოს ქართულის ზნების თე-
მისაზედ; მაგრამ ამაოდ. იგი სწერს:
„ჩვენ ერთი ზნეც არ ვიცით იმის-
თანა, რომ თავ-შესართი შუაში ჩვე-
ბოლეს და ზნის პიროვანი ნიშნები
(ვ, მ, უ, გვ), თავ-შესართავს წინ
უჯდეს მიმოხვარაში. ზნის ნიშნები
ყოველთვის თავ-შესართავს შემდეგ
დასისში: აღქურვე—აღვი-ქურვე (და
აი-ვა-ღ-ი-ქურვე), აი-ქოლა—აი-ქ-
ოლა (და არა ვ-ა-ღ-თქვა), გაკეთე-
ბა, გა-ვა-კეთებ, გა-ვი-კეთებ და სხ.
მაშასადამე, რადა ეს ერთი ზნეა (ღ-
სარება) გამოჩნდა ამ საზოგადო კა-
ნონის წინააღმდეგე...“

უპირველესად ყოველის ჩვენ უნდა
აღვნიშნოთ, რომ მარტის ზნებში
პირის მაჩვენებელი ასო, ამ მარტე-
ლი ყოველთვის და ყოველ შემთხვე-
ვაში ზის უსათუოდ თავში, სიტყვის
წინ, და ამას ერთი გამოკლებაც არა
აქვს, რადგანაც მარტეი ზნები უპი-
რობესობას შეადგენენ ზნეთა შო-
რის, ამიტომ წინ ჯდობა პირის მაჩ-
ვენებელისა უნდა ჩითვადის საზო-

* ამ ეპოქა ახალსენაის სტამბა-
ში იბეჭდება სრული კრებული კნ.
ნ. ორბელიანის ლექსებისა ავტორის
სურათითურთ და ორბელიან კვირის
შემდეგ მზად იქნება გასასყლად.

* თელავი: ეგზამენები, განმე-
ორებითი ეგზამენები და ახლად მი-
საღებ მოსწავლეების გამოცდა თე-
ლივას სასულიერო სასწავლებელში
დაიწყება პირველს სექტემბერს.

* ადვანთი: აგერ თვე ნახევა-
რია, რაც უკიდარის განყოფილების
(აბუყვის) ზოგიერთ სოფლებში წვი-
მა არ მოსულა. ასეთმა ხანგრძლივმა
გვალვამ მერტად დაზიანა სიმინდის
ყუნები. მომეტებული ნაწილი ისე
გააფუჭა, რომ იმათი გამოზრუნება
ყოველად შეუძლებელია. უსაფუძ-
ლოდ არ ეფიქრებათ ზოგიერთებს
სიმშლის ჩამოვარდინისა მომავალ
წლისთვის.

* კახეთი: დაუსრულებელმა გვა-
ლვამ საშინლად შეაფუხა ენახები.
ყურბენი ზოგიერთ ადგილას თითქმის
რომ შეიხდა და შეაქნა ვაზებს. კახე-
თის წიგნმწოდლის მსმომიარებელნი
ხებისა დიდი იმედი ჰქონდათ, მით
უფრო, რომ ვაზფხულის დაუსრუ-
ლებელმა წვიმებმა ყინა ააღომა. პუ-
რის მოსავალი თუ მისი იმედი მოვალ
წელს, ეგონათ, რომ სამაგვიროდ
ენახები ენახაზღაურებდა ნაკლს, მა-
გრამ თუ ამ ცოტა ხანში მანც არის
წვიმა არ ეღობის კახეთს, მაშინ ღვი-
ნის მოსავალიც ნაკლები იქნება.

* იქიანდამე: თუმცა საქონლის
ჭირი თანდათან ნელდება და მაგრ-
რიგად არც დიდი ზიანი მისცა კახე-
თის საქონელს, მაგრამ გვალვამ სა-

გაღო კანონად ქართულის ზნებისა.
საცილო მხოლოდ ის არის, სადა
ზის პირის მაჩვენებელი რთულს ზნე-
ებში, რამდენიც შესდგებოდა ორისა
ან სამის სიტყვისაგან. ჩვენის მოზა-
ნის აზრით, ამ გვარის ზნებს პირის
მაჩვენებელი ყოველთვის შუაში უბო-
თავ-სართის შემდეგ. მაგრამ ამას იტ-
ყვის მხოლოდ ის, ვისაც ყურადღე-
ბა მიუქცევია მხოლოდ ზნების ერთის
როგობისათვის და თვალთ აურიღებია
მეორე რიგისათვის. ჩვენ თუნდა ასსა
და ორისა რთულს ზნეს დადგისებ-
ლებით, სადაც პირის-მაჩვენებელი პირ-
ველი ადგილი უჭირავს და თავის შემ-
დეგ მოუქცევია ორივე ნაწილი რთუ-
ლის სიტყვისა. მაგალითად: ვ-მე-ქურ-
მეობა, ვ-პურა-ძვირობა, ვ-სა-უბრობა,
ვ-უფროსის-ღვდობა, ვ-მე-თაუბრობა, ვ-
სულ-დგმულობა, ვ-გულ-ქვაობა, ვ-დღე-
სასწავლობა, ვ-მე-თაუბრობა, ვ-სულ-
გრძობლობა, ვ-მე-წიქვილობა, ვ-დი-
დულობა და მრავალი სხვანი.

ახლა ვითხოვთ: ამ ორს რიგობის
რთულს ზნებში რომელი უფრო და-
წინაურებულია სრულ-წლოვანობის
გზაზედ? ის ზნებიც სკობიან, რომელ-
შიაც პირის მაჩვენებელი შუაშია, თუ
ისინი, რომელთაც თავში მოუქცევი-

შინიღად ვაღაზნო სიძვირად ადგილ-
ბი, რის გამოც რაც კირა ვერ და-
აკლო საქონელს, ღამის არის ის
უსაქმლობად აუსრულოს... საშინლად
გამხდარი საქონელი კახეთში და თუ
ზაფხულში ასეა, რასაკვირველია, ზა-
მთარი უარესი იქნება. ამ გარე-
მოვების გამო დღეს საგონებელშია
ჩავარდნილი კახეთი ვერც თუ სხვა-
მთრო საზრდო შეუძნადა საქონელს
ამ უხალხოობით. თუ შემოდგომის
ბაზას მინც არის წვიმა მოუფიდა
კიდევ არა უშავს-რა და თუ არა,
მაშინ თქვენ მტერს, რაც კახეთის
საქონელს დაემართება. მთელი ზა-
მთარი ხალხი უსაქმოდ დარჩება. ან
რა გააკვირვებინოს ჯანდაც საქონელს,
ქირაზედ ვერ წავა და ვერცარას
ამუშავებს.

* * * თიანეთი: ზაფხული გადის და
ეს მარჯვე დრო ვერ მოვიმდართო
გზის შესაკეთებლად, რომ ზამთარში
უზგობობას ავცდენილიყვივით. სა-
შინელ ყოფაში, თიანეთ-ტფილისის
საფოსტო გზა-ტყეცილი! ბოვრები
და ხილები წამხდარია და დღე-
დღეზედ ჩანგრევა მოელის. ერ-
თი ღონიერი წვიმა გზის უიმედობას
თავალ-წინ დაგვიყენებს... მერე იმ ცხე-
ნებითა ცხენებზედ ფოსტის სადგურე-
ბზედა ჰყვით. თიანეთის და სადარაჯო
სადგურების ცხენებს კიდევ ცხენობა
გეცუბათ და რაც შეეძება დანარჩენს
სადგურებს, სწორად კუთხით საწე-
ვები არიან... ეხლა, როცა გზა
შშრალია და, მაშასადამე, ადვილად
სამზავროცა, თუ ასეთი ჯგავლი
და ყოვლად უმჯავსი ცხენობა, რა
უნდა იყოს ამ ცხენებით მგზავრობა
ზამთარში? მე და თქვენ, მკვირვე-
ლები, კი ვაჭარობს და-თვით ცხე-
ნების ზატარაშია კი ისამოიფინოს
თავისი ბედაურებით... სწორედ გვი-
ცხნის ასეთი უსურდებლობა... ამბო-
ბერს, რომ ფოსტის სადგურების მოი-
ჯარად რაც უშეუძლებლად მოვალეა შე-
საფერი ცხენები იყოლოს და ჯა-
ვალეა, ბებერი ცხენი არავლად არ
შეინახოს... სხვა გზებზედაც გვი-
ვლია, ცხენებიც გვინახავს, რასა-
კვირველია, და ასეთი არსად და
არაფერი არ შეგვეხვედრია... მაგრამ

ათ იგი? მიუცილებლად მეორე რი-
გობის ზნებზე უნდა მიექცე უაღრეს-
ობა, იგინი უნდა იქნას აღიარებული
ის უხალხოების ავტოკლების ზნებზედა.
რა საბუთი?
როდესაც პირის მიწვეული ზის
შუაში, იგი გეუფნის მხოლოდ მეორე
ნაწილს სიტყვისას, მხოლოდ ამას
აუღვილილებს, პირველი ნაწილი სი-
ტყვისა-კი რჩება უღვილილების გარეშ.
გამოდის უღვილილება არა მთლიან
სიტყვისა, არამედ მისი ნახევრისა.
ნახევარ სიტყვის საგრამატეკო ცვლი-
ლება არ ეკარგება. მაშასადამე რა-
თი უღვილილების მაგრამად ჩვენ გზე-
დათ მხოლოდ ნახევარ უღვილილე-
ბასა. გარნა კარგად იცის არამც თუ
მოზრდილობა, არამედ უკანასკნელმა
ბავშვებზე, რომ მთელი ორჯერ სჯო-
ბიან ნახევრისა. მაშასადამე...
დააკვირდეთ სადრა ზნების სხვა
თა პირთა და დროთა უღვილილებ-
სა. ავიღოთ, მაგალითად, მეორე და
მესამე პირი აწ მგვამოდ დროისა. სად
უზის მათ ზნის მიწვეულები? არა
შუაში, არამედ ბოლოში და ეს უღვი-
ლილება ბოლოდან გეუფნის მთელს
რთულს სიტყვისა და არ ერთს მის ნა-
წილსა. აღიარებ, აღიარებ, აღი-

იქნება თიანეთ-ტფილისის საფოს-
ტო გზა სხვა წესს და რიგზეა მო-
წყობილი?
* * * იქიდანვე: თიანეთში საავა-
რაკოდ მოსული ჯარი თან და თან
თავიანის სამეფო ადგილებისკენ გაე-
შეშავრა. დღეს თიანეთის მახლო-
ბლიდ ორიოდე რაზმი სდგას...
ესენიც ამ თვის გასვლამდე წაე-
ლენ და მაშინ კი თიანეთის
გლტვს შეუძლიან ამოიხსნათ და
დღე თავისუფლად ამოიხსნათ და
უშიშრად დაიძინოს.

წელს თიანეთის მახრიდან სამ-
ხედრი სამხატვრონი გასახვლად
გამოწვეულია 177 კაცი, რომელ-
თაც არაფიორი შტადავით არა აქვთ.
ამათგან ოცდა ცხრა კაცი იქნება
ჯარში გაყვანილი.

* * * აგვისტოს 13 ნარეკლ ზარაღ-
ელს ქუჩისზედ სამთარდაის გამო შეე-
რად გარდაცვადა ანნა მატარისა.

* * * 14 ამ თვისას ელასხადის ქუ-
ჩისზედ გენგადა ჩასმინის სდგარში
უგვრად გარდაცვადა ქეთისადგის მო-
სულია პოლკოვანიკა ზეტეკ ივანეს მე-
შაშინია.

* * * ამჟღედეს სოფელ სამაღობადას
მესორეგულია ღლი-სამაღობადას მტკარა-
ში ცხენებს ამანაკობდა, მტკარაში მოატარ-
და თითონაც დაინწო და მასთან ორი
ცხენიც.

* * * 15 აგვისტოს ნორმეჟის ზეტე-
რე უმანგ-დამატაროსკამ პოლკოვანიკა
გასიარდას, რომ ანდრეჟის ქუჩისზედ
ცხენისა და ოქრობრდაგან 70 მან. და-
რეგულია მისედა და ბერეჟე რეჟალეჟე-
რი მოამარტეს.

* * * ამჟღედეს მისედას ქუჩისზედ
მესორეგულია პოლკოვანიკა თავ. ნიკო-
ლოსი ბუჟუაშეჟადა პოლკოვანიკა გამ-
თარდას, რომ ჩემს მუკელემ წესედ და-
მის სამს საათზედ 500 მან. დაბრე-
ულია სამაჟუარა დაჯარგარა.

* * * 15 მარამაბასთეს გოგიალს
ქუჩისზედ მესორეგულია ჰერეჟის ბარბარე
ბრუთისთესამ პოლკოვანიკა გამთარდას,

არებთ, ღიარებენ. აიღეთ ამჟღედ ზნე-
ბის სხვა ღონის და თქვენ დანიხანეთ,
რომ ზნის ვასამზღვრული ნიშანი
ყველგან უზის მათ სულ ბოლოში
და არასდღს შუაში: უღვილებ-ია,
აღვირებ-და, აღიარე-თ, აღიარო-ს და
სხვა. ეს ანალოგი დღესავით ცხად
ყოფს, რომ შუაში პირის ნიშნის ჩას-
მა არამც თუ ეწინააღმდეგება ბუნე-
ბის მთელს მართილ ზნებისას, ავ-
რათვე ბევრის რთულის ზნებისას,
არამედ თითონ იმ ზნებში, რომელ-
თა პირველი პირი ხმარობს საუღვი-
ლილო ასოს ამ მარტყლის ჩამსას
შუაში, გვრა ვხედეთ ამ მოვლენისა.
სხვა დროთა უღვილილებაში, სხვა
ფორმებში, ერთი სიტყვითა, მთავარი
თვისება, ტენდენსია, მიმართულება
ტიკათლის ენისა მითიხიზეს სრულ
უღვილილებს მთელის სიტყვისას ან
თავიდან, ან ბოლოდან. ყოველი
მოვლენა, რომელიც ამ კანონს არ
ეთანხმება, უნდა ჩათვალოს გაუ-
ფერჩნელ, უღვილილო და უსრულ
ფორმად.
რათა საგანს უფრო მეტი შექე
მოივლით, მივაქციოთ ყურადღება
რთულის სახელების ბრუნვასაც.
ავიღოთ რთული სახელები: სულ-

რომ 17 წელს ჩემსა შეაღმა ბაგრატ-
ის მან. დაბრეული ოქროს სამაჟური
მოამარბო. როგორც პოლკოვანიკა ღლი-
ხანს, ამ ქალის შეად სამაჟური 8 მან.
შეაღვანდა პოლკოვანიკა მუხრე ნა-
წელში მესორეგულის არმე სტეჟე-
ნიკასთესის და სტეჟენიკას ოქრო-
მშეღლის გეჟრეტ დანიხიკასთესის 10
მან. შეაღვანდა. არამოკავს ვაღვე სამა-
ჟური გაბაჟვანდა და ოქროდ გაუსაღ-
ვა. დასმარეჟი შეაჟვრეს.

დამკვირვლი

განზრდია შომა ჰაქრებს და ჰაქ-
რებს ეოგელს გარნს მწესარესას.
საალი

სინანული განაჟვრელა სისთოჟისა.
ჩინური ანდაზა

ცოდნა ებეჟ და ამ მუხნში ფაქრად
არ გაიჯარო, რომ მოამკვდარა ხარ; კე-
თილი ჰქმენ და მარდას განსიგელს,
რომ საიგლია ზურგს უკან გაიჯარს.
ჰერეჟი

ქოღაქიკონდენი

ხმში. 9 ავისტოს 'ქუტა თვალმე-
ში აქს და არა თავშიო', რომ იტ-
ყვიან, ეს სიტყვა სწორედ ზედ გამო-
ქრილია ჩვენს ხალხებზე. ჩვენს უს-
წავლელს გლტვს ეს ოღონდ-კი გა-
უყინე, პირში მოეფერე, ტკბილად
გლამარეჟე ქება შეახსი და თუნდა მო-
სისებ მტერიც იყო იმისი, მაინც შე-
ნის დაღვიკებინებ, და თუ აწყენი-
ნეთ, თუნდა თავის სასარგებლოდც,
მაშინ-კი შორს და მშვიდობით, ერთს
სათოფებზედა აღარ გაგვიღობი...
გლტვით თვალთ სულ არ ჩაუკვირ-
დება საგანს, თუ რისთვის და ვის
გასარგებლოდ აწყენინეთ... ან-კი არ
დასაკვირვებელია, მაშინ ამ დაღვი-
დურხით, თუ-კი აწყენინეთ?! ამისთვის
თუმცა დღეს მრავალია ჩვენს შო-
რის ზოგიერთი მანგენელ-მზარეულ-
ბე-ლი ჩვეულება, ძველადვე დარჩე-
ნილი, რომელთა ფესვებიანად ამო-
ფხვრა აუცილებლად საჭიროა, მაგ-
რამ დრო მიღის და ჩვენთან შე-

გრემლობა, გულ-ჩვილობა და დავა-
ჩვილობა: სულგრემლობისა, გულ-
ჩვილობისა, სულგრემელ-ობისა,
გულ-ჩვილობისა, სულგრემლობამ,
გულ-ჩვილობამა და სხვანი. აქ ბრუნ-
ვის დაბოლოება გეუფნის ორივე ნა-
წილის სიტყვისას, გამოდის მთელის
სიტყვის ბრუნვა ისეთივე სრული,
როგორც სრულია მარტყვი სიტყვე-
ბის ბრუნვა დაბოლოებათა ცვლი-
ლებითა, ახლა მოვაქციოთ ბრუნვის
დაბოლოება შუაში: სულ-ისა გრემ-
ლობა, გულ-ისა ჩვილობა და სხვანი.
იბრუნება მხოლოდ პირველი ნაწი-
ლი სიტყვისა, მეორე კი რჩება უწე-
ლელად, უღვიკელად. აუხსენლა-
დაც აშკარაა, რომ მეორე ფორმა
ბრუნვისა უსრულია და ბევრთა და-
ბო სდგას პირველ ფორმამდე, რო-
მელსაც ემორჩილება ბრუნვა ყველა
ქართულის სახელებისა მარტყვისა და
რთულისა.

მიგმართოთ სახელების შეკვეში-
რებას თანდებულთანა. აქ შესაძლე-
ბელია სამი სახე შეთანხმებისა: დი-
სათვის და მისსა გამოუგზავნით ფუ-
ლი, დისათვის და მისათვის გამოუ-
გზავნითა ფული, დისა და მისათვის
გამოუგზავნითა ფული. პირველი შე-

სისხლ-ხორცებული ჩვეულებანი-კი
ჩვენს შორის, რჩება აი ეს ჩვეულებ-
ბანი: მიკვალელების დასავლავების
დღეს უზომოდ ბევრის ხარჯვა, სა-
ტირლად მოსული მანდილიებისე-
ბანი (უფრო კი გასართობდ მოდიან
ბოლმე) სუფრანზედ მიტარის სი-
ნოვავც მისებზე და თან წილებს;
მთელი წლის განმავლობის ნ-
ტაბლის ზადგმა; სოფლის შინ ჩაყე-
ნება და იმათი გამასინძლება; წი-
თავზედ რილის გამართვა, ანუ მი-
ვალუბულის სულის მოსახსენებ-
ლები; მიკვალეულზედ მანდილი-
ებისეგან "ვლიდა"-თ შესვლა, ზა-
რით ტირილი, რომელიც უფრო
მღერის მიგავს, ვიდრე ტირილიც;
ქვირის დედაკაცის შემართვის წინა
ქვირის ნათესაობისეგან დროებით მტ-
რობა, მალის მთების უმწვერვალე-
სებზედ სალოკიად ხეტილი სა-
დაც არც ეკვლილებს და არც ჯვარი
აღმართული, და ამ გვარის სხვა,
ჩვეულებანი რომელთ სახელდობარ
ჩამოთვლის თავს ვაინებებ.

ამხნება მეთხებულა იკითხოს: თუ
ხალხის უმჯავრესობას თითონ არ
ესმით ხსენებულ ჩვეულებათა მანე-
ზლამა და ვერ მოუხერხებიათ საშუა-
ლოდ ხელის აღება, მაშინ სილიგი-
რი მამები მინც რატომ არ აშლე-
ვინებენ ამ გვარად ქვეყნს თავის ერს,
რომელნიც მოვალენი არიან წინა-
მდე ღვთისა და ერისა, მაგრამ არ
რას მოგახსენებთ: ნათქვამია, *კარგის
მთქმელს, ვაზრანც კარგი უნდაა...
თუმცა ყველანი-კი არა, მაგრამ არი-
ან ისეთი უმჯავრესი მამებიც, რომელ-
ნიც ურჩევენ მამა-შვილურად ხსე-
ნებულ ჩვეულებებზედ ხელის-ღებებს
და საშუალოდ დიფიკუტებს, მაგრამ
რას მოიზილან, როდესაც *ჩვეუ-
ლება რჯულთ უმტკიცესია*.

წარსულ ივლისის 24 ხატის დღეო-
ბა იყო სოფ. სო-ში და ადგილობ-
როვმა მღვდელმა გ. ს-ძემ წინადაცე
თურჟე აუწყა სოფელს, რომ მე ჩვენს
სამშობლო სოფელს მრევლივარ რამ-
ორჯულად დილი და მრევლს ჩემ დაბ-
რუნებამდე ვაბარებ მღვდელს პ.
ბ-ესათ, მაგრამ ხატობა დღეს, ხა-
ტებს-კი მათაო წასახსენებლად გე-

თანება, რომლის მაგალითს შეგებ-
დებთ აქ-იქ ძველს მწერლობაში,
სულ დაბალი ხარისხისა, რადგან
თანდებული არის შეკვეშირებული
მხოლოდ პირველ სიტყვისათნ, მეო-
რე სიტყვა კი რჩება მარტყვი-მარტყ-
ვად ვერ ხატეს აზრს სრულად უნა-
კვლელად. მეორე ფორმა ეწინააღმ-
დეგება კეთილ-ხმოვნებას და წინადა-
დებასაც აქანარუნებს თანდებულის
ორჯულ გამორჩებით. მესამე ფორმაში
თანდებული სულ ბოლოს არის მოქ-
ცილული. ორივე სიტყვის გეუფნის
და შევლის გამოსთქვან აზრი: უკა-
ნასკნელად, განსაზღვრებით. ამიტომ
უკანასკნელი ფორმა ითვლება უს-
რულეს ფორმად და მას ხმარობს
ყოველი განვითარებული ქართველი
მწერალი.

ერთი სიტყვითა, უსრულეს ფორ-
მას უღვილილებისათნ თან უზის პი-
რის მიწვეულებლად და უსრულეს ბრუ-
ნვას სახელებისათნ ბოლოზედ აბია შესა-
ბამი ასო, მარტყვი, ან თანდებუ-
ლი. თუ შუაში ზის ან პირველი,
ან მეორე და ან მესამე, ეს იმისი
მამასწავებელია, რომ სიტყვის ბო-
ლოზედ უსრულია შუა გზაზედ და იგი
დამაზავსებია ხის უსრულს ტოტსა.

ღარ გამოასვენებს, რადგან მთავრო-
ბისაგან ნება აღარა აქვს, არამედ
ადგილობრივ ეკვლესიასთან უნდა
მოიკობინებ და ისე იღვრისწაუ-
ლოაო... ამის შემდეგ, მღვდელი
ს ძე წავიდა სამშობლო ქვეყანას და
და სხენებლად დღესასწაულად და-
იწყა). რაკი სოფელში თავისი ხა-
ტობა ჩვეულებრივის წესით ვეღარ
იღვრისწაულო, იწყინა და ესლა
როგორც მღვდელს გ. ს-ძესთან, ისე
იპის მღვდელთნ ზ. რ-შვილთან უსა-
მოვანება ჩამოუარდათ. სოფელი სი-
ჩვირის გზავანას აპირობს, სადაც
ჯერ არს, რომ ხსენებული მღვდელი
და მღვდელთნ მთავრობად ამ სო-
ფელს განაშროს...

აქ განსაკვეთებელი უფრო ის
არის, რომ ამ სოფლის მცხოვრებნი
ამ მღვდელს, დღევანელს დღემდის,
სხვა მღვდელს არ უხადებდნენ და
მუდამ ქვედა-ღიღებით იხსენებდნენ თა-
ვისის მრევლის ტკბილად სწავლა-და-
რიგებისათვის.

მღვდელი გ. ს-ძე, როგორც მე
მასსოვს, 1889 წელს იქნა გამო-
ყვანილი კობის მარტყვილადამ ს-
ოს სამრევლოში და ამ ხუთიოდე წლის
განმავლობაში ხსენებულის მღვდლის
ს-ძის და მისი მღვდელთნის ს-შვი-
ლის ერთგულად და ერთსულად მე-
ცადინებობის ნივთებით სოფ. ს-ოს
დაარსდა სამრევლო სასწავლებელი,
სადაც ერთმანეთის დახმარებით მღვ-
დელი ს-ძე და მღვდელთნ რ-შვილი
მშვენიერად ასწავლიან მოწუფებს წე-
რა კითხვისა, სალოლო-სკულის, ისტო-
რიისა და გეოგრაფიის. ამ წინს განმა-
ვლობაში 9 მოწუფეს სწავლა დაამ-
თავრებინეს, 6 მოწუფესაც ესლა ამ-
ხადებულ ტულილის ქალაქის სახე-
ლონსო სასწავლებელში შესასვლე-
ლად და 33 მ-წუფე-კი კიდევ სწავ-
ლობს.

ხარკვევა

(ერზნალ-გაზეთებიდან)
როგორც ვუწყით, უკვე ვაღაჟვე-
ტილია, რომ ქუთაისში ექს-კლასი-
ა) ეს ხატობა კირა დიდგან დაწვებ-
ული მათხებ დღეზედ, ოთხშაბათს დღით
თავდება.

ამ გვარს უსრულს ტოტს მოგვაგო-
რებენ ერთი რიგობის რთული ზნე-
ბი, რომელთაც პირის მიწვეულებით
შუაში უზითა და ზოგიერთა რთულ-
ნი ნაცვლი-სახელნი, რომელთაც ნა-
წილი ორგანიზლად ვერ მშობრი-
კობან ერთმანეთს და ბრუნვის დაბო-
ლოება მოუტყვივით არა ბოლოში,
არამედ შუაში. მაგალითად: რომე-
ლი-მე, რომელი-ისა-მე, რომელი-სა-
მე, რომელი-ი-მე, რომელი-ნი-მე, რომელ-
თა-მე და სხვანი. აქ უნდა შევნი-
შოთ, რომ თვით რთულნი ნაცვლი-
სახელნი ხალხის პირში იცვლებიან
და ცხადად იჩენენ მიდგრებულებას
ბრუნვის მარტყვლები შუადან ბო-
ლოში გადასვან, დაემგზავნონ ამ
მხიგე სხვა სახელებს და უყუთეს
ფორმას ბრუნვისას დაემორჩილნონ.
მაგალითად, ხალხი ამბობს: რომელი-
მეს-ი, რომელი-მეს-სა, რომელი-მეს-მა,
რომელი-მეთ-თა, რომელი-მეთ-ნი, რო-
მელი-მეთ-გი, რა ღა-ნი, რა ღა-სა,
რა-ღა-მა, რა-ღა-თა, რა-ღა-ნი, რა-
ღა-ნი, ვინ-მე-მა, ვინ-მე-თა, ვინ-
მე-ნი, ვინ-მე-ეები და სხვანი. ჩვენ
ეს ფორმა ძლიერ გვეჩვიობება
უმეტეს ნაწილად; მაგრამ ტყუილად:
იგი არის შედეგი ენის ზრდის ხალ-

ნი სასულიერო სემინარია იქნას და-
არსებული. ბრძანება სემინარიის და-
არსების შესახებ ხელთა ჰქონია ვაზ.
შროსი. ომბურენიერს-სა და იგი, სხვათა
შეიქმნა ეს ცნობებს გვეუწყებს ამ
ბრძანებებთან:

ქუთაისის სასულიერო სემინარიაში მი-
იღებინა მოსწავლეები დასავლეთის საქართვე-
ლოს სასულიერო სასწავლებლებთან:
ქუთაისის, სამეგრელოს და ოსურეთის-
სა. სემინარიაში შესულ შეძლებულ 240
მოსწავლეს, 1894/5 სათმსწავლო წელს
დასასრული იქნებან მხოლოდ პირველი
კლასი, რომელიც შესვლა შეძლებულ
ხუთმსწავლელს სასწავლებლების მოსწავ-
ლებს საკონკრეტო ეგზემენთი პირველს
კლასში უნდა იყოს 40 მოსწავლესად არა
მეტად და წლიურდამთავრ 18 წელს არ
უნდა იყვნენ გადასრულებულნი, საცხოვრ-
სო ეგზემენის გარეშადს ნება ჯერ სასუ-
ლიერო წოდების შეღებვს მიეცემა და
რაც თავისუფალი ადგილი დარჩება, ის
საერთო წოდების შეღებვს დათმობათ.
ეგზემენებზე დასაწერებლად ინსპექტორ-
ის დასახმარებლად, რომელიც იგივე აღ-
მასრულებელი რეპტორის თანამდებობი-
საც, გაიგზავნა ორი ან სამი მოსწავლესე-
ბული ტვილის სასულიერო სემინარი-
იდან, ამ 40 მოსწავლესაგან მხოლოდ 20
იქნებან მიღებული სასულიერო ხარჯით,
ამხთან საჭიროება ვრცელ განცხადებით
არ საკონკრეტო ეგზემენის გარეშადს
უფლება ექნება 25 კაცის დასახლად,
ამთავან ნაწილის იმდენ არ უნდა ჰქონ-
დეს სემინარიაში შესვლას.

მოსწავლესებთან იქნებინა თვით
ინსპექტორი ამ ახლის სემინარიისა
(მღვდელ-მონაზონი დიმიტრი) და
ერთი მოსწავლესეული რუსულის სიტყ-
ვიერებისა და ლიტერატურისა. პირ-
ველ კლასის დანარჩენ საგნებისათ-
ვის მოწვეულნი იქნებინან ადგი-
ლობრივი სასულიერო სასწავლებ-
ლის ის მოსწავლესეული, რომელ-
თაც აკადემია აქეთ დასრულებული.

რაც შეეხება ახალ სემინარიის სათმს-
წავლო კურსს, საზოგადოდ იგი თითქმის
უდრის ტვილის სასულიერო სემინარი-
ის კურსს, სხვა სემინარიებთან შედარე-
ბით გარსდევს, რომ უფრო მეტი
აღიერ დადებითი საღვთის-მეტყველო სა-
გნებს და ამ საგანს უფრო მეტი გაცემო-
ბები დაეძინოს. მეორე ისტორია საჭირო-
ებლის კვლევისა გამოტყვებულია სრუ-
ლოდ ვითარცა კერძო საგანი, და მიმა-
ტებულია საზოგადო საცკლესიო ისტო-
რიასთან. ამ საგნისაც მოსწავლეს და-
ვალდებული აქვს, რომ საქართველოს საცე-
კლესიო ამბების გარდაცემის დროს დღე-

ხანს მოაქციოს მოსწავლეების ყურადღებე-
საქართველოს საცკლესიო ისტორიას, სე-
მინარიის ყოველს კლასში საცკლესიო
ქართულს ანუ ზუსტურ ენისთვის პროგრამა-
ში დადებულია 10 გაცემული კვირა-
ში, ხოლო ქართულ მჭადმეტყველებსა-
ვის—2 გაცემული, ლათინური ენა-
კითხვის, რომელიც ამ ენად სწავლულ-
ნი ამ ენას, დატოვებულ იქნება, იმ პი-
რობით-ი, რომ მოთავსდ 1894/5 სასწავ-
ლო წლიდან, ლათინურის ნაცვლად, შე-
მოღებულ იქნას ბერძნული, როგორც
უფრო საჭირო და გამოსდევს.

ამის შესახებ ვაზეთი ამბობს, რომ
იმედია ეს განზრახვა დატოვებული
ქნებან ადრესრულებლად, რადგან
ლათინური ენა დიდად საჭიროა
უშნოდეს სასწავლებლისათვის; ზო-
გიერთნი სემინარიის მოსწავლენი აფ-
თაიებში შედიან და ეს-ი ულათი-
ნურად შეძლებულია და, ამას
გარდა, ტრამის უნივერსიტეტში,
სადაც შესვლა ნება დართული
აქეთ ამ ენად სემინარიაში სწავლა-
დამთავრებულთ, ვეღარ შევლენ ქუ-
თაისის სემინარიის მოსწავლენი, რად-
განაც ამ უნივერსიტეტში შესვლელი
ეგზემენს ახდენინებენ ლათინურის
ენისა. ვაზეთის სიტყვით, სამღვ-
დლოებს განზრახვა აქვს თურქულ შა-
გიმალშია დაიწყოს, რომ ლათი-
ნური ენა ისევ დატოვებულ იქნას.

შემდეგ სემინარიის პროგრამაში მე-
ორე ადგილი აქვს დამთმობი ფილოსო-
ფიურს საგნებს, მაგალითებ, ფიზიკო-
გია და ლოგია სიტყვიერების წაწილად
არის აღნიშნული, ფილოსოფიის-ი ცოლ-
ეკ საგანს არ ამბობს.

იმედია, ამისავე ვაზეთი, რომ
პროგრამის ამ ნაწილს შემდეგ შესცე-
ლიან, რადგან უფილოსოფიოდ ძნე-
ლია საღვთის-მეტყველ-საგნების შეს-
წავლა და სასულიერო აკადემიებში
შესვლის დროს-ი ამ საღვთის-მეტ-
ყველ საგნებს აქვს მიტკეული უფ-
რა განსაკუთრებული ყურადღება.—
რუსეთის სემინარიებში საფილო-
სოფია საგნებს სრულიად დამოუკი-
დელოდ ასწავლიან და ამ საგნები-
სათვის განსაკუთრებული მოსწავლე-
ბელია მიწვეული.

იმპერატორი ვილჰელმი ინგლის-
ში ყოფნის დროს, სადარბაზოდ მი-
ვიდა იმპერატორცა ვიკტორისთან. ამ

ამის გამო ვაზეთი „Nordst sche
Allgemeine Zeitung“-ი სწერს:
იმპერატორი ვილჰელმი, შვეიცარი-
გამარჯებულის მეფის, სადარბაზოდ მი-
ვიდა დამარცხებულ მეფის ქვირთან. იმ-
პერატორი სტილიდოდ ის მოქცეულია,
რომ არაფრით მიეგვიწინა ზედმეტი წა-
სული უბედურ დიდდღისთვის; იგი წარ-
სვდა იმს წინაშე ვითარცა შვეიცარი-
ინგლის დიდდღისა, აფიკრის ბრძა-
ნისა და როგორც დაბნისილი. ამ დარბა-
ზისა ამ ენად დიდი მნიშვნელობა აქვს
და იმედია, სადარბაზოში შესაფერის უფ-
რადს მოაქვს.

რუსეთი

მოსკოვში არსებმა ახალი საზო-
გადოებმა „საკრედიტო ახანავაბო
მშრომელთათვის“. ამხანავაბოს საგ-
ნანა აქვს ფული აძლიოს სესხად ხე-
ლოსნებს, ნოქრებს, კერძო დაწესე-
ბულებში მოსამსახურებ და საზო-
გადოდ თავისუფელ ხელოსნის კაცო-
ფულის სესხად მიღებისთვის გიაო
საქირო არ იქნება. საგნარისი იქმ-
ნება მხოლოდ, ფულის მსესხებელმა
წარუდგინოს ამხანავაბოს მოწოდება,
სადა ან ვისთან მსახურობს და რამ-
დენი ჯამგირი აქვს. სესხს ამხანა-
გობა თავის ვადით გასცემს.

1893 წელს რუსეთში ნაფიც მსა-
ჯულთ უნდა გაერჩათ საქმე ვლე-
ხის გარდაცემისა, რომელსაც ქურ-
ღობა ჰპარდებოდა. გარბონის ვე-
ქილი არა ჰყავდა, ხოლო თითონ აი-
რა სთქვა თავის გამამართლებლად
აქურდობისთვის ციხეში ვიყავ დაბა-
ტირებული. ციხიდან გამომიშვეს;
არც ფული მქონდა, არც საქმელი
და არც სახლი სადმე შემიშვეს;
ვისაც მოწოდება ვიხვედი, მიმასუბეს:
„ჯან სალი კაცი ხარ, იმუშავე და
ისე იცხოვრე; ვისაც საქმე ვიხვე-
ვი გამომადგეს; ციხეში ნამყოფი
კაცი ხარ, შენ როგორ გენდობითა.
ვიაგრ ერთ დღეს მშვირბა, მეორე
დღეს... ერთხელ ერთ ურის სახლ-
თან გვიარე. ვინც ფანჯარა ღია
იყო.“ მუხივებდ, მოწვევლად უნდა
მეხატოვნა. სახლში არაიენ იყო და
ფანჯარაზე-ი, თითქმის განგებ და-

უღლით ხელკახოტი, ვინმემ მოიპო-
როსო, მეც წამოვიღე, ვაგვილი და
პურის ვიყიდი მეთქი, ამ დროს ხელკა-
ხოცის პატრონმა ქაღმა შემხედა—
„ჩუკლია“, დაიკვირა, და მეც და-
მპატიმრეს. ეს არის, ჩემი დამაშაუ-
ლი. გამსაჯე, როგორც ვენებოთ;
თავს არ ვიმართლებ. თუ გამამტ-
ყუნებთ, ძლიერ დამგაჯეობთ, მაგრა
მშვიტი მინც ხომ არ მოეკვდები?
ნაფიც მსაჯულთ ბრალდებული გა-
ამართლეს და ვისაც არ შეშვდო,
ფული უწყებლობეს. გამამართლებული
ბრალდებული მუხლოს თავებზე და-
ეცა მსაჯულთა წინაშე, მაღლობა
შესწიანა და წარმოსთქვა: „რაკი ენა-
ნა გამამართლეს, ამიერვან ცხმა-
შლით საცვილს ვირჩევ და ი ადო-
რას მოვიპარავო.“

უცხოეთი

ბულზარში Frankfurter Zeit-
ung-ში დაბეჭდილია წერილი ერ-
თის კორესპონდენტისა, რომელსაც
ლანარია ჰქონია ბულგარიის მი-
ნისტრპრეზიდენტ სტოლოვთან. კო-
რესპონდენტს სხვათა შორის უკი-
თხავს სტოლოვისათვის:
— მსურს, თუ არა მთავრობას მე-
გობრული განწყობილება იქონიოს
რუსეთთან და მხად არის, თუ არა
დასამოს რამე, ოღონდ-ი ვერდი-
ნანდს თავისი უფლებანი დაუბრუ-
ნოს?

ჩვენ პრემიერად დავადგეთ იმ
პოლიტიკოსს, რომელსაც შოცდამით
სტამბულოვს აწერეს; ამ პოლიტიკოსს
დროშაზედ აწერია: ბულგარია ბუ-
ლგარელებისათვის. სწორედ ეს პო-
ლიტიკა მქონდა სახეში, როცა პირ-
ველად მოლაპარაკება დავიწყე ფერ-
დინანთან, ვიდრე ბულგარიაში მო-
უწოდებდნენ. ჩვენ ყოველთვის მიე-
სდევლით ამ დასავლეთის პოლი-
ტიკოსს. სტამბულოვი-ი აი პოლი-
ტიკოსი გადუღდა. სტამბულოვი ყო-
ველთვის დაახლოებული იყო რუ-
სეთთან. ეხლა მე ვადაპირთ რუ-
სეთს: ჩვენ არ გამოვიმტკრებთ თუ-
სეთის წინააღმდეგ, არ ავადლეგებთ

ამ სახელმწიფოს, მაგრამ არც არას
დავიბოძოთ და არც ერთს ნაბიჯს არ
გავადგამთ რუსეთის სასარგებლოდ.
ჩვენ მხოლოდ ის გვეყვინა, რომ
ჩვენის მინაზრის კანონიერის და
ლიბერალურ პოლიტიკის წყალო-
ბით ვერაბამ ჩვენი თავისუფლება
აღიაროს. ჩვენი პრინციპია: შეწყნა-
რება და პატივისცემა კონსტიტუცი-
ისა და კანონისა. ეს სრულიად სა-
კმარისია ქვეყნის მართვისთვის... თუ
მტერი დაგვიტყობს, ვეცდებით მივი-
გვროთ, ხოლო ჩვენთვის სრულგებ-
ნა მტერი რუსეთთან დაახლოვება და არც
ფიქრად გავიტარებთ ამას. ხოლო არც
ისე მოვიტყევით, რომ რუსეთი მი-
ვიღებოთ თუკი გომქმინა, ავსტ-
რია და სხვა სახელმწიფონი რუსეთ-
თან ადვილად როგდებინ, მაშ ჩვენ,—
პატარა სახელმწიფომ რად უნდა ვეყ-
ვითარ დალოვინო? ჩვენ რუსეთთან
მტრები არა ვართ რუსეთისა, მაგრამ
რად უნდა დავთმოთ მის გულისთვის
საძირკველი ჩვენის სახელმწიფო ცხო-
ვრების: დინსტატი, დამოუკლებ-
ლობა და პოლიტიკური თავისუფ-
ლება, რომელიც უზრუნველ-ყოფი-
ლია კონსტიტუციის ძალით. ვანა რა
უნდა დაუთმოთ რუსეთს კვლავ მო-
ვიწვიოთ რუსეთის ავიკრები? ეს
ხომ შეუძლებელია. მოვიწვიოთ რუ-
სეთის სხვა მოხელენი? ეს ხომ წინა-
აღმდეგი იქნება ბულგარიის დამოუ-
კიდებლობისა სხვა სახელმწიფოთა-
გან და არც შეეფერება ჩვენს კონს-
ტიტუციისა. რაც შეეხება რუსეთის-
თვის ბუტყისათვის და ვარნის დათმო-
ბას, ეს ხომ ყოველდ შეუძლებელი
და მოუხსნებელი საქმეა.

— ამბობენ, რომ მთავრობამ ბე-
ვრი ადგილი დაუტოვა რუსეთის მო-
ხმრეთ დამინსტიკაიში, სთქვა კო-
რესპონდენტმა.

ჩვენში 21 პრეფექტურაა. ოც-
დაერთ პრეფექტადგან, შეიძლება
მხოლოდ ორი იყო რუსეთის მომხ-
რეთ, უპასუხა სტოლოვმა და 90 პრე-
ფექტის თანამშემწეთა შორის მხო-
ლოდ 15 თუა რუსეთის მომხრე. ამ-
ბობენ, ვითომ ჩვენ რუსეთის მომხ-
რეთ ვაძლევდეთ უპირატესობას. ეს
ტყუალია. ჩვენში ყველას აქვს მი-
ნებეული თავისუფლება აზრისა, ფი-

ხის პირში და დღეს მაშინაო ჯამ-
დადებული ფორმები, მომავალი გა-
მეფდებიან, რაც უნდა ვიტლინკოთ
მწერლებმა და გრამატიკოსებმა. დღე-
საც მწერლობაშია იც ყველა მამა-
ბარსა: ვინ-მე-მა, და არა ვინ-მა-
ვინ-მეთი, და არა ვინ-თი-მე, რა-
ლა-ები და არა რა-ეტი-და, ვინ-მე-ნი
და არა ვინ-ნი-მე, ვინ-მე-ნი და არა
ვინ-მე-მე და სხვანი. გამეფდებიან
მეთქი იმიტომ, რომ ბრუნვის მარ-
ცხადების ბოლოში მოქცევა ღირსე-
ბისა, ნიშანია მისი დასრულე-
ბისა, ორგანიზაციის სიტყვის ნაწი-
ლების შეხორცებისა...

ამ გამოკვეთის პრინციპის, ანუ
დღე-აზრის ხელმძღვანელობით დავე-
ბრუებთ ჩვენს საღაო ფორმასა.
გა-ლი-არ-ებ, იღ-გი-არ-ებ. პირველი
ფორმა ემორჩილება საზოგადო კანონ-
სა უღვდლოებისა, რომლის ძალი-
თაც ყველა მარტებს ზნებში და
ბეგრის რთულში პირის მარტებე-
ბით ყოველთვის ზის თავში და მარ-
თავს მეფის სიტყვასა. ეს ფორ-
მა ოთხდობ ენების ზრდაში უფს-
რულეს ფორმად. მეორე ფორმა უფს-
ნაღმდებება ამ საზოგადო კანონსა
და ემორჩილება კერძოსა. ამ უკანას-

კნელი კანონის ძალით, რთულს ზნე-
ებში, რომელია ნაწილები ჯერ ვერ
შესდლებიან ერთმანეთს, პირის მა-
ჩვენებელი ჩაერთვის ზნას შუაში.
ზოგ ნაწილს უფა (ხან სამს ნაწილს
შუაქ: მი-ვი-ვი-ვი) და აუღლებ-
ლებს მხოლოდ მეორე ნაწილს, პირ-
ველს-ი სტოვებს უცვლელად. ეს
ფორმა სამართლიანად ითვლება ზნის
და მოსწავლეს სიტყვითა შეყენებას
ზრდაში, მათს უმეფარობასა.

ამასადავებ, რის გამო იწუნებთ
ფორმის ეგ-ლი იარ-ებ? იმის გამო,
რომ სრული ფორმა მიიღო, უზად-
ლეს საზოგადო კანონს დაემორჩილა
დ კერძო, დაბალს კანონზედ ზვეტი წა-
ვიდა, ზრდილ გაუსწრო. მე ვგონებ,
რომ ეს სრული სასუეთი მოწოდებისა
და არა დაწუნებისათვის. მართალია, ამ
უსაფუძვლოდ დაწუნებული ფორმის
ამხანავები, უკან დაბრუნდნ და იმყო-
ფებიან მონებდა დაბალის, კერძო
კანონისა, მაგრამ ნუ თუ ამის გამო
მათი დაწინაურებული ამხანავი უკან-
ეც უნდა დაუბრუნოთ და იმისათვის
ჩავადლოთ ვეღარს მდგომარეობაში
ეს ხომ იმის ემგავსება, რომ მერვე
კლასი მშვენიერად დაასრულოს რა-

მელიმე მოწოდებ და ატესტატი ვერ
მიიღოს იმ მიზეზით, რომ შენი ამხა-
ნავები უკან დაგრჩენია და დაბალს
კლასში იმყოფებიანო. შენდგეში შე-
იძლება „გლიაროს“ ამხანავებიც გა-
იზარებენ, თვამ გადმოიკან ზნის
პირის მარტებელი, კერძო დაბალს
კანონზედ ზვეტი წვილენ და მაღა-
ლი კანონის დამორჩილება შემიშე-
ნიონ. ეხლა ჩვენ ძლიერ გვეჩიოთ-
რება, გვეუტყობება ამისთანა ფორმა:
ე-ლა-მენებ, ე-ლ-აფრენ. მომავალ-
ში-ი შესასწაველია ეს ფორმა არ-
ჩიოს ხალხის აღლობა და შესცვა-
ლის ამონადელის ფორმასზედა: ელ-
ე-აშენებ, ელ-ა-აფრენ. ვუქვით ეს
ცვლილება მოახდინა დასავლეთის
ქართველობამ. მაშინ ყოველი ლი-
ტერატორი ვადლებულია გამოეგოს-
ჩილოს ამ ფორმას და არ შეიწყენ-
ბინოს იგი მწერლობაში იმის გამო,
რომ წინად ასე არ იმარტებოდა.
ახლა-ი ამ ფორმით ხმარება სხენე-
ბულის სიტყვებისა ძალდატანება იქნე-
ბა ენისც და ყურისც და უზრუნულ,
შეუძლებელს დადებენ უნდა ჩაით-
ვლოს.

თუ ამ მთავარს ღირსებას საღაო
ფორმისა ზედ დაურთავთ იმ საბუ-

თებსაცა, რომელიც ჩვენ გამოვარ-
კვეთ აკაცისდმი მიმართულს წე-
ბარლში, ცხად შექმნება, რომ ფორ-
მა „გლიაროს“, „გლიაროს“, „ამლი-
აროს“ რომელიც მიღებულია ამ ფო-
მად ქართლ-კახეთში, არის არა მარ-
ტეა კანონიერი შვილი ქართულის
ენისა, არამედ მომწიფებული, დას-
რულებული და ამაღლებული უსრუ-
ლეს საზოგადო კანონისა. ეს კი-
დეც ცოტაა. იგი უტყუარი მოწამეა
იმისი, რომ ზრდა ქართულის ენისა
ჩვენს ხალხში ახლაც არ შეჩერებუ-
ლია, არამედ მოქმედებს, წინ მიდის,
და თუ სერეცია კოლხის ყოველი
ნორმალური (ი) ქარხანა საღის განა-
თლებს კერად ვადავკაცი, ქარ-
თულის ენის ბედს ძლი ვეღარ დაპ-
ყვეს. მხოლოდ ჩვენ, ლიტერატორ-
ნი, არ უნდა ვაძაბდეთ ძველის ბრბა-
თავანისმცემლებსა და არ უნდა ვა-
დიაროთ დამახინჯებდა ყოველიცვლი-
ლება, რომელსაც ხალხი, ეკამდის
საქნეს ენის უტყუარი აღობითა და
დამცველი მისი გენისა, მოახდენს
თავის დედა-ენაში. ყოველ ამისთანა
ცვლილების ღირსეულად დაფასებ-
ების ჩვენ უნდა ხელმძღვანელობ-
დეთ არა მარტო ძველი საგანმეტი-

კო ფაქტებით, არამედ უფრო ქარ-
თულის ენის უზადესი პირინციპე-
ბით და კანონებით და იმ იდეალით,
რომელიც წინ მიუძღვის ყოველი
ენის ზრდას სიბრუნის ვაზზედა. წი-
ნააღმდეგ შემთხვევაში ზნირად ჩავთ-
ვით პროგრესულ ცვლილებასა
ქართულს ენაში მახინჯ მოვლენას
და ამ ცვლილების მომხდენს ხალხს,
სრულიად მართალსა, დავარქვეთ
უკეთეს ბრბოსა ყოველად უსამარ-
თლოთ და უსამართლო, როგორც ამ
შემთხვევაში მოუვიდა პატარა სი-
ლოვანსა...

ცხადია, რომ როდესაც მე მიგს-
დებ შეთვის აღმოსავლეთის საქარ-
თულის მაგალითისა და ეგზარბო
ფორმას „გლიაროს“, ამით არაფერს
არ ვაფუძვლებ, არაფერს არ ვამხინ-
ჯებ, ცოლის არ ჩავდებოთ ქართუ-
ლის ენის წინაშე. ხოლო თუ ბატო-
ნის სილოვანის პროექტი მივიღეთ
ქართულის ენის გაუკეთებელი შე-
სახება, მაშინ-ი ბევრი რამე იფუტე-
ნება, არეგვა და მეტ-ნაწილებობით
წახად და დამახინჯდება. ამას ჩვენ
დავინახავთ შემდეგი წერილიდან...
აკოშ სვიანიძე
(შემდეგი იქნება)

ლოპოპოლიში ერთს ბანკეტზედ მე ქსეთი: ჩვენ ერთს ნაბიჯსაც არ გადავდგამთ რუსეთის სასამართლოდ არსდეს არ დავთვით რუსეთს, არც ისეთს, რომ საძრახის არ იყოს ჩვენთვის, და არც სხვა რაიმე. ეს სიტყვები ყველა იქ დამსწრემ დიდის ალტუკებით მოისმინა; მათ შორის ჩვენმა სახელოვანმა პოეტმა ველინკოვსკიმ, რომლის მომხრეობა რუსეთისა ყველასთვის კარგად არის ცნობილი.

— მართალია, რომ თავი დამოუკიდებელი რუსეთის, როდის შეიქმნება რაიმე ჩვენს უფლებებს უცხო სახელმწიფოში?

— არა მგონია. ჩვენს ქვეყნისათვის ეს სრულიად არ არის საჭირო. რითი განიჩევა აწინდელი გარემოება ჩვენი იმ გარემოებიდან, როცა შეწყნარებულ იქნება უფლება მთავრისა? მხოლოდ იმითი, რომ ესნაღდელი ჩვენი დიპლომატიები ფრანკო-რუსული სასახლეში და მაშინ „მუნდისს“ ჩაიკვამენ. კიდევ იმითი, რომ თუ ვინც იცნობს მთავარს, მაგალითად, ავსტრიაში წყვილ როდისმე, სადგურზედ თვით იმპერატორი დაუხვდება და მასთან გენერალი იღვება!

ეს მხოლოდ საღვთოაღიკო წერილობითი. ნამდვილი-ვი ესტოცა გვაქვს ყოველგვარი უფლება და უპირატესობა. ჩვენთვის საჭიროა ესნაზნობრივი შრომა და მეცადინეობა. სტამბულოში გარყვნა ხალხი. ჩვენ დავკარგეთ ნდობა ამ ხალხისა. ჩვენ უნდა ვეცადნეთ, დავიბრუნოთ ეს ნდობა, ვეცადნეთ, გაგაშინებოთ ჩვენი ერთი.

მომავალ არჩევნების დროს სრული თავისუფლება იქნება; უკანასკნელ ჩვენი მოგზაურობის დროს მე ეს ყველას გამოვუცხადე. სტამბულოვის დროს პარტიები იყო გამართული, რომლებიც ხალხს უშლიდნენ, თავისი ხმა მიეცათ არჩევნების დროს. მე ეს პარტიები დავშალე. ჩემთვის საჭიროა, ვიყოფი ნამდვილი აზრი და სურვილი ერისა. რა თქმა უნდა, ჩვენც გვეყოლება ოპოზიცია, მაგრამ ოპოზიცია აუცილებელია ყველა იმ ქვეყანაში, სადაც კონსტიტუცია არსებობს.

— ამბობენ, სამინისტროში უთანხმოება ჩამოვარდა. თქვენ რას იტყვიან?

— სამინისტროს უკვე შესდგა. არჩევნები ამ სამინისტროს ვეღარ შესცვლის და კრებულზედ ორი მესამედი კრებისა ჩვენსად იქნება.

— მართალია, რომ კარველოვს განათავისუფლებენ?

— არა. თუ კარველოვი თხოვანს წარადგენს, შემიწყნარებო, განათავისუფლებენ, მაგრამ იმანზედ აღარ-ეი არა. საზღვარ გარედ ამბობენ, კარველოვს დიდი მომაველი მოელოს. კარველოვი—გაიმეცრა კაცია და არავითარი მომავალი არ ექნება. განათავისუფლებენ თუ არა, იგი იმ წესზედ კარველოვის რუსეთის დროშას, მაგრამ კარველოვის დებუტატად არც ერთს ოლქში არ არჩევენ. კარველოვი სრულებით არ არის ამში დანაშაუნი, რამაი-ც სტამბულოვმა ბრალი დასდო. კარველოვი ბელჩევის საქმის გამო დაბანდილებული. მისი თავი და თავი დანაშაული დასაჯა თავად ილექსანდრესი.

დასასრულ სტორიოვმა სთქვა:

ჩემი დასრულების წინაღობაზედ იტყობ, მაგრამ ეს მაშინ, როცა სტამბულოვი რუსეთს-ვე იყო. სტამბულოვი და კარველოვი კვლავ ამ რთვენი რუსეთის დროშას, ხოლო ჩვენ არსოდეს. ჩვენს დროშას ზეაწერია:

„ბულგარია ბულგარელთათვის.“

ოსმალეთი. სტამბოლში არსდება ახალი სკოლა თარჯიმანებისა. ამ სკოლაში ასწავლიან აღმოსავლეთის ენებს. სკოლის დასაარსებლად ფულს შეუწირავს ათონის მონასტრის, ოლდის ვაჭრებს და სტამბოლში მცხოვრებ ზოგიერთ რუსებს. რა თქმა უნდა, რომ ეს სკოლა დღეისათვის მხოლოდ იქნება, რადგანაც რუსეთის ვაჭრებს მეტად გამოადგებათ თარჯიმანები სტამბოლში.

უხვითის წმინდი ამაბუკი

სხვა-და-სხვა სახელმწიფოში სხვა-და-სხვა წესდებებსა დანიშნულია ქალის განთავისუფლებას და ცოლის შეროვისა. ქორწინება შეიძლება: ავსტრიაში: ქალისათვის 14 წ. გენისთვის 14, გერმანიაში—14 და 18; ბელგიაში 15 და 18; ესპანიაში 12 და 14; საფრანგეთში—15 და 18; საბერძნეთში 12 და 14; გრეციაში (კათოლიკეთს და მართლმადიდებელთათვის)—12 და 14; პორტუგალიაში 15 და 18; იტალიაში—14 და 18; ბოტანუვალში—12 და 14; რუსეთში 15 და 18; რუმინეთში—16 და 18; უნგარეთში (კათოლიკეთს მასხადეთი) 12—17 და 14—20. ამ დროებუდგანა სხვის, რომ საზოგადოება ქალს განთავისუფლებს ნება ჰქვია 12 წლიდან და კაცს ცოლის შერთვის—14 წლიდან. ნამდვილად-ეი ამ უფლებათი ძლიერ ცოტანი სარგებლობენ. განთავისუფლებს ქალებში გრძელად ძლიერ განსწავლულს, უმაღლეს წოდებაში. 30 წ. ქალს უწინ მისუფლებს სასხადეს განსწავლულს და ეს-და-ეი ამბობენ, სწორად გარდა დრო ჰქვია განთავისუფლებას. მამაკაცისათვისაც ცოლის შერთვა თითქმის არსადღეს არ არის დაკავშირებული. ეს გარემოება განთავისუფლებას იმ შემთხვევაში, რომ ცხოვრება უფლებას მეტად გაჭირდა. განთავისუფლებას, 14 წლის გუჯერს სრულდს ნებას ცოლის შერთვისა. გერმანიაში მისხად შეუძლებს გაცი შეადგინას და უნდა ამქვანას 14 წლის ქალს. იტალიაში ძლიერ ბერია 13 წლის ქორევი ქალი. ამიტომ ინგლისის მთავრობამ აუკრძალა შეადგინო 10—12 წლის ქალებს განთავისუფლებას.

**
ორის წლის მკვლელობა. მარაყის განსუთბა იტალიისა, რომ ამ დღეებში იქ შედგება ამბავი მომხდარა: „Des Alpes“ მოადრესად სტოკოლმად ერთი ქორევი გარდა ეურსონა. ამ ქალს ორი კაცი შეიძო ჰქვიადა, ერთი ორის წლის და მეორე მქვანას თვისა. ერთს დაღდას ქალსატონი ეურსონი სასხადღეს სას-და-ღ წყადას და შეადგეს მარტონი დას-ტოკა. თურქი წყანდაც უფროსი კაცი ძლიერ წყადას ემეცოდა თვისა მარტონისა, სიქეტიდა და რაც სეღში მოხ-და-და, იმითა სეღდა. ბავშვმა რომ მარტონი დაღწენ, უფროსმა ხალხ გუ-ლა ქანსისთავა, რომელითაც ქალები შა-ბოს ამცარებენ და უმცროსის მძის თავ-ში ცეკვა. დედა რომ სასხად დაბრუნ-და, უმცროსი შეიდა მკვლარი დასკდა.

უფროსი-ეი თვისთვის არსინდა თამაშობა. საზარალო დედა განადმეცვრად შესდგა.

გასართობი

ქალის წყალობა

ჩვენ სამია გუჯეთი ლოკაში: მე, ჩემი მეგობარი და იმისი ცოლი და გუჯ-დამიშეადებით გუჯოლით ფარდის სხდას. უგრად ჩემს მეგობრის ცოლმა ფეხს ფეხზედ დამაგა.

ამ მოულოდნელმა წყალობამ უფრო გამაყარა, ვიდრე გამასარა. გარდა იმისა, რომ ქალის ფეს-საფეხის ადრისა არაფრად მომეწონა, მართლად უნდა ესთქვა: გუჯოლიც არსადღეს არა გამა-ტარება-და ჩემს მეგობრის მუჯღდის შესხება.

მე მინდოდა წინ-ღობიანად გამოე-ცხადა ფეხს და ამეშობინებდა ეს წყალობა, მაგრამ ამ ქალსატონმა მეორე ფეხიც დამაგა.

ავისლევ. მაგრამ ამ ბატონმეულს ქალს სასეზედ სულად არ ეტოვობა, რომ რამე იფუხდა განსრახსა ქო-ნოსად. სრულად არსინდა იყდა და პრეტანასა ქვანსუფობად. ფეხს სულ ერთიანად დამაბეჭდა.

ერთი ვადე მანშირის რთმე-მეტიე, აიფუქე და მამან მე გეგი, როგორც მოეძებნე.

ამ დროს ლოკაში შემოვიდა კახლ-დინერი და ქალსატონს ფეს-ქვეშ დას-ტეული ნაქა სჯამა მათავა.

— გამდლო—უქანსუს ჩემს მიმუ-რამ: მე უნე მქვს სჯამა!..

მეტრებურევის ბირეა, 12 აგვისტო.

მუდგე-ლიცა.	გამრ-დელისა.	ბავრ-დელისა.	ბავრ-დელისა.
მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
მუთ-მანათიანი ოქრო.	1,188	1,187	—
ტანთონის კოპონები.	148 1/2	149 1/2	—
მანეთიანი ვერცხლის ფული.	—	—	—
5% პრვილის შინა-განის სესხის მომე-ბი პოლითი.	238 1/2	—	—
—ვირისა.	—	—	228
4% მესამე სესხისა.	—	—	—
სახელმწიფოთა თავდა-ზი-ნაურების ბანკის მო-მეგ. ფურცელი.	—	—	191 1/2
გირანობის ფურცელი	—	—	—
ტელიონის ბანკისა:	—	—	—
6%	—	—	—
5%	—	—	—
ქუთაისის ბანკის 6%.	—	—	—
5% ობლიგაცი. ტელი-ონის ქალკის საკრე-დიტო საზოგადოებისა	—	—	—

განცხადებანი

სტილიზობილს ძალს

სტილს აიყვანოს გინანზისის მოსწავ-ლე ქალი შესახად და საპატრონე-ბლიად.

ადრესი: კუკია, სემიონოვის ქუჩა, № 16, ეზოში იკითხეთ.
(2—1637—1)

ტელიონის სასუიერი სემინარიის მმართველობა აბით აცხადებს, რომ სემინარიის მოსწავლენი სემინა-რიაში სწავლის დასაწყობად უნდა გამოცხადდენ 2 სექტემბერს.
(2—2)

ვერცხლისა ოქროსი

გუფ. გაკოუნა.

ქარხანა.
ზეთიანის საღებავების (კრასკების)
ა. ა. თუთაგვისა
მუილისში, იარაშუაზედ.

დიდის ხნის გამოცდილებითა და ახლად შექმნილი დიდის მანისა შეწყ-ბით, რომლითაც სუანგებულ იღესება და მზადდება საღებავები, ვინაშეც ყოველ გვარს ზეთიან საღებავს, რომლებიც დღეიდგან რკინის კოლო-ფებშია იქნება გაკეთებული სხვა-და-სხვა წონისა ჩემს ფაქსით. ვიწყებ ტელიონის პატენტებულ საზოგადოებას და სხვა-და-სხვა ქალკეიდან შე-მოძველებს და ვილევ სიტუცს, უზაზონ საუფეთესოდ მომზადებული სკინელი და გასაშობი კრასკები სწრაფად და რაც შეიძლება იავ ფე-სად.

რამდენად მევიდია და გამძღე ჩემ მიერ გაკეთებული კრასკები ამის შემოწმება შეუძლიან ყველას, ვინც მოსურვებს და მზახავს მეორე-ფენის შეღების ღურების სახურავ ბანკს ბორდელსოფრად, მისედას ხი-ღვად, რომელიც ეკუთვნისა წინათ მიზროვისს და ახლა ფარსადანოც ეკუთვნისა ალექსანდრე მუნთოვისს სახლის კრძმა მუქავ ფარად-დასეით, სადაც ობოლთა მფარეული სასამართლო იყო; და აიყოს ფარად ზეჟალის სასულიერი სასწავლებლის სახლის სახურავი აღმოსავლეთის მხრივ.

გარდა ვალესითა და დამზადებულ კრასკებისა, ყველა ყოველ გვარს ვამზადებ კრასკებს, ზეთსა, სკობილარს, ვენსს, ლაქს, კისტებს, ბრონძს, ალიფს, მასსს, ლიტო-ტინაგრაფის კრასკებს და ყველა მოწყობილებას სახმეტ-რო საქმისისა, თუ ლიტო-ტიფოგრაფიისა.

ვინც ღირიანად შემოიპყვით, ყველ გვარს ხელისხელებს გუთინა საქ-მეს გასაყუფად, როგორც ტელიონში, ისე გვგზავნით სხვა ადგილებში. თუ ღრო გვეტყვას, თვით ჩვენ ვიკისრებთ ყოველ საქმის შესრულებას, ყოველ რემონტს.

—1579—8 ალლა თუთაგვი

„ივერიკ“

ამ 1894 წელს გამოდის ყოველ-დღე, გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ მოხდევან კვირა-უქმეებს. ფასი გასუთისა:

12 თვით.	10 მ.	6 თვით	6 მ.
11 „	9 „	5 „	5 „
10 „	8 „	4 „	4 „
9 „	8 „	3 „	3 „
8 „	7 „	2 „	2 „
7 „	6 „	1 „	1 „

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ეტირება 17 მან. მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელი, ივერია“ მთელის წლით დავთმობათ 8 მან. ტელიონის გარდა მცხოვრებისა უნდა დასაზრბს კახეთი ჰემდევის ადრესით: **Тифлисе, въ редакцію „ИВЕРИКА“**.

თუ ტელიონის დაბარებული გზებით ტელიონის გარეშე აღრეს-ზედ შესცვალა ვინმე, უნდა წინადადინოს რედაქციაში ერთი მანა-ტი; სხვა ყოველის აღრესის შეცვლაზე—ორი აბაზი.

თუ თვის განმავლობაში დაბარა ვინმე გზებით არა მთელის წლით, მას გაეგზავნება გზებით პირველი იმ თვიდან, რომელიც და მმართველი აღნიშნავს. განცხადება მიიღება გზებით რედაქციაში.

ფასი ბანსხადმის დასაბამად

ა) მთლიან გარდადებ თითო ჯერ სტრამბი—8 კაზ., პირველზე—16 კაზ. ბ) სრულდ უკანასკნელ გვერდზე—30 მანათი, ხოლო პირველი გვერდი—60 მანათი. რიცხვი სტრამბიანის გამოანაწილება იმის გა-დამაზე, რამდენს ადგდსაღ დაჯერს 25 ანო გასუთის ტექსტისა.

ხელ-წაწერები, წერილები და კორესპონდენციები რედაქციის სახელობაზედ უნდა გამოცხადდეს. ხელ-წაწერები, ან საგზავთი წერილები, თუ საკორეპონ-დენციები, ან უპასუხებელი იქნება. ხელ-წაწერის, რომელიც და-ბეჭდული არ იქნება, თუ ერთის თვის განმავლობაში პატრონმა არ მოითხოვა, მეორე რედაქციის ვეგარ მოსთხოვს.

არა-გვარს მიწურ-მოწურის დაუბეჭდველ ხელ-წაწერები-სა და წერილების მესხებზე რედაქცია არა ჰქისრულობს.

პირისპირ მოსალოდინებლად რედაქცია თავისუფალი იქნება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეებს გარდა, ათ საათიდან პირველ ათა დღე და სავაშობობით 6-დგან 7/საათად.

რედაქციის იმუდგება: ნიკოლოზის ქუჩაზე, 21.